

Arja Suomi

Meijerilinnasta maailmalle



Meijerilinnasta maailmalle

Arja Suomi

Arja Suomi

Meijerilinnasta maailmalle

© 2022 Arja Suomi

Kannen suunnittelu: Johanna Suomi; kansikuva Aalto-yliopiston arkisto / ArkOP_011:2135;
Creative Commons

Sisuksen taitto: Johanna Suomi

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-4840-4

Sisällysluettelo

Varhaislapsuus	7
Meijerilinna	33
Meijerilinnan lapset	40
Muistikuvia kotielämästä	47
Koulutiellä	53
Aikuistumisen aika	70
Rouvassäätyyn	79
Maailmassa monta on ihmeellistä asiaa...	93

Kuvien lähteet:

Suomen perheen kotialbumi

Kengänkiillottajapoika Rautatieaseman edustalla Helsingin olympialaisten aikana: Volker von Bonin / Helsingin kaupunginmuseo

Helsingin yhteislyseo ja Lapinpuiston yhteislyseo: Kari Hakli / Helsingin kaupunginmuseo

Maanviljelijäin Maitokeskus kuvattuna Pohjoisen Rautatiekadun suunnalta: Kalle Berg / Helsingin kaupunginmuseo

muut Maanviljelijäin Maitokeskuksen talon kuvat, joissa ei esiinny Suomen perhettä: Constantin Grünberg / Helsingin kaupunginmuseo

Auratalo: B. Möller / Helsingin kaupunginmuseo

VARHAISLAPSUUS

Synnyin vähävaraiseen kotiin Helsingissä kesäkuun 1. päivänä 1947. Niukkuutta oli tuolloin muillakin. Sodan päättymisestä oli vain muutama vuosi, ja Pariisin rauhansopimus oli vasta hiljan solmittu.

Isäni Eino Suomi oli syntynyt Nukarin kylässä Nurmijärvellä pienviljelijän suurperheeseen. Eloon jääneitä veljiä oli kolme ja sisaria kaksi.



Suomen sisarusparvi isänsä Kustaan tukena äitinsä Matildan (o.s. Linder, s. 1882) hautajaisissa v. 1948. Vasemmalta Veikko (1917-2013), Annikki (1922-2011), Niilo (1906-1993), Kustaa itse (1872-1959), Martti (1910-2000), Sirkka (1924-1989) ja Eino (1914-1997). Matilda oli varakkaan perheen tytär, joka oli naitettu säätynsä alapuolelle tuotettuaan häpeää perheelleen saamalla aviottoman lapsen, Ailin.

Äitini Jenny (1919-2008), omaa sukuaan Nikula, oli espanjantaudin orpo Inarista. Hänen äitinsä Helmi (1887-1977, o.s. Sietiö) tosin toipui taudista, mutta ei leskenä pystynyt huolehtimaan lapsikatraastaan, vaan joutui antamaan nuorimmat lapset Toivoniemen orpokotiin. Sieltä lapset lähetettiin vartuttuaan kouluttautumaan käytännöllisille aloille. Jenny kävi Raudaskylän kristillisen kansanopiston lisäksi talouskoulun ja etelään muutettuaan Wetterhoffin kotiteollisuuskoulun.

Sodan päätyttyä Jenny oli saanut työpaikan Nukarin kylän lastenkodista. Nukarilla hän tapasi Einon, joka oli juuri kotiutunut rintamalta. Naimisiin he menivät 1945.



Eino Suomi ja Jenny o.s. Nikula

Varhaislapsuudessani isäni Eino työskenteli maitoauton kuljettajana Helsingissä Maanviljelijäin Maitokeskuksessa, minne isovelji Niilo oli järjestänyt hänet töihin. Myöhemmin hän siirtyi kuljettamaan leipää leipomosta myymälöihin. Joskus pikkutyttöä pääsin leipäauton kyytiinkin ja hurmasin maitokauppojen tädit. Viimeiset työvuotensa isä toimi vartijana, kun terveys ei enää sallinut autolla ajamista.

Äiti oli minun synnyttyäni aluksi kotiäitinä ja teki jonkin verran ompelutöitä sukulaisille, koulutettu ompelija kun oli. Veljeni Risto syntyi, kun olin vähän yli 4-vuotias. Kun Risto varttui kouluikänsä, äiti aloitti siivoustyöt Maitokeskuksessa, mutta siirtyi sairaala-apulaiseksi HYKSin Sädehoitoklinikkaan, kun se 60-luvulla perustettiin Meilahden sairaala-alueelle. Siellä hän oli töissä eläkkeelle siirtymiseensä asti.

Ensimmäinen kotini oli suuressa kerrostalossa Vuorikadun varrella. Martti-setä toimi siellä talonmiehenä ja oli mitä ilmeisimmin antanut pikkuveljelle vinkin vapaana olevasta vuokra-asunnosta.

Eino ja Jenny olivat hankkineet yhteisen kotinsa huonekalut kodinperustamislainalla, jonka valtio takasi rintamalta palanneille alle 30-vuotiaille kodinperustajille. Tuolloin hankitut liinavaatekaappi, piironki ja ruokapöytä seurasivat aina leskeytyneen Jennyn vanhustentalon huoneistoon asti. Kalusteet olivat koivupuuta, jykevät ja vanhanaikaiset, mutta niistä ei luovuttu, vaikka uusiin olisi ollut jo varaakin.



Tässä olen hiukan yli puolivuotias ja poseeraan ruokalapun kanssa.

Vuorikadun kodin ajalta äiti on kertonut, miten Elisabeth-täti (1916-83) Rovaniemeltä ja Helmi-mummu Inarista olivat tulleet vauvaa katsomaan. Äiti oli pistäytynyt ruokakauppaan ja jättänyt siksi aikaa vauvan vieraiden hoitoon. Kaikki oli sujunut hyvin, kunnes minun oli tullut nälkä ja olin alkanut äänekkäästi tehdä sen tiettäväksi. Elisabeth oli kiinnittänyt huomiota aikaisemmilla ruokintakerroilla, että ruuansaantia valmistelevat puuhut olivat rauhoittaneet minut. Niinpä hän oli pukeutunut minulle ruokalapun kaulaan ja saanutkin minut jokeltelemaan tyytyväisenä. Mutta kun maito vain viipyi, olin lopulta suuttunut. Äiti oli kuullut loukkaantuneen parkumiseni alakertaan asti ja kiiruhtanut pää kolmantena jalkana portaat ylös ruokakasseineen. Elisabeth-täti sai ansaitsemansa torut, kun oli pettänyt vauvaa tyhjiillä lupauksilla.

Olin kaiketi vähän toisella vuodellani, kun muutimme keskelle Helsinkiä Maanviljelijäin Maitokeskuksen taloon, missä Niilo-veli jo asui. Myös Martti perheineen muutti sinne.

Sairastelin pienenä aika lailla. Jo ensimmäisenä vuotenani olin sairaalassa. Kun pääsin sairaalasta kotiin ja ensitöikseni tietysti syömään, lausuin ensimmäisen sanani: "Vielä". Ruokahalu minulla on nimittäin aina ollut erinomainen.

Mahdollisesti juuri ajat sairaalassa olivat herättäneet minussa jonkinlaisen yksinjäämisen pelon. Äidin kertoman mukaan olin näet joskus kesken leikkieni tullut hänen luokseen ja pyytännyt päästä syliin, "tylly, tylly". Kun äiti oli jättänyt muut puuhansa ja nostanut minut käsivarrelleen, olin ihan tyytyväinen ja pyysin päästä takaisin lattialle, "attilla".

Minulla oli rattaiden pehmusteena lampaannahka. Jouluna isä oli kuulemma ollut joulupukkina ja jakanut lahjoja lampaannahka päässään. Seuraavana arkipäivänä olin löytänyt lampaannahan taas rattaistani. Olin tarttunut yhteen jalkaan ja tervehtinyt: "Iti, päijää". Se siitä valepuvusta sitten. Lienen ollut 1,5-vuotias. Esittelin itseni nimellä Alla.



Suuri osa äidin elossa olevista sukulaisista asui edelleen Inarissa. Niinpä minua piti tietyksi käydä näyttämässä siellä. Itse en muista matkasta mitään; lienen ollut kolmen vaiheilla, koska osasin kävellä ja puhua.

Sääsket olivat kuulemma syöneet kasvoni aivan turvoksiin, mutta olin ollut innoissani, kun tapasin paljon minua ihailevia ihmisiä. Kun olimme ylittäneet jokea lossilla, aluksen ovi oli vahingossa lentänyt auki ja työntänyt isän veteen lossin kannelta. Minä olin kuulemma käynyt sanomassa äidille, että isi meni uimaan. Lieneekö tästä jäänyt alitajuinen epäily, etten sanoisi pelko, vettä kohtaan. Vesi ei ole elementtini. Uimaan jollakin tavoin opin vasta seitsemänkymmppisenä.

Ainoa asuinhuoneemme Salomonkadulla oli niin pieni, että kun kaksi parisänkyä avattiin yöksi, niiden väliin mahtui vain olohuoneen pöytä ja pöydän takana seinää vasten kirjahylly. Vuoteeseen piti ryömiä jalkopäästä. Isä ja äiti nukkuivat ikkunaseinän puolella ja sitten myöhemmin Risto ja minä keittiön seinän puolella. Vastakkaisella puolella huonetta, välioven oikealla puolella, oli äidin ompelukonekaappi. Sen päällä pidettiin yölampua. Pitkää seinää vasten oli iso, kolmiosainen piironki, jonka päällä oli radio.

Millaista oli lapsen elämä helsinkiläisen meijerikeskusliikkeen nurkilla sota-ajan niukkuuden ja muiden jälkien vähitellen hälvetessä. Millaista arkea ja juhlaa elettiin? Mitä leikkitovereista myöhemmin tuli ja millaisten vaiheiden jälkeen?

Meijerilinnasta maailmalle kertoo sisäpiiriläisen näkökulmasta joukon elämänvaiheita, kokemuksia ja välähdyksiä, joista kuvastuu yksilöiden ja yhteiskunnan kehitys sodanjälkeisestä ajasta 2000-luvulle. Muistoissa on mukana myös kansatieteilijöitä kiinnostavia piirroksia ja kuvauksia jo puretun hienon rakennuksen sisältä.

